

DEN SMALLE BOG

Digitalt kulturtidsskrift. Redigeret af Jakob Brønnum. 8. årgang. ISSN: 2446-0079

Læs Den smalle bog fast

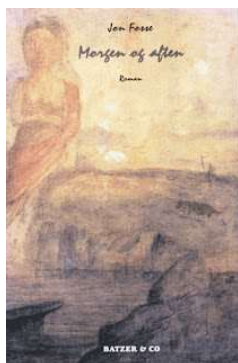
Den smalle bogs skribenter

Kontakt og kolofon

Nobelprisen 2023

Fosse, tid og evighed

Af Karen Marie Mortensen Fødsel og evighed - belyst ved Jon Fosses Morgen og aften Et essay (Offentliggjort første gang 2018) Indledning ...

Find rundt i Den smalle bog

Den smalle bog er et tidsskrift for boganmeldelser og andre kulturanmeldelser, herunder kunst og klassisk musik. Tidsskriftet bringer desuden lejlighedsvis skønlitterære og essayistiske originaltekster. Midt på siden står det seneste indlæg. Øverst i højrespalten og øverst i venstrespalten står de foregående indlæg. Længere nede i højrespalten kan man læse tidsskriftet kronologisk og man kan klikke sig ind på tidsskriftets forskellige stofgrupper.

Den store litteratur i Den smalle bog

- Dostojevskij 200 år - et tema i Den smalle bog
- Steinbeck: Egil Hvid-Olsen introducerer 15

søndag den 22. oktober 2023

Biografi om en grønlandsk antihelt

Eva Merz: "Styrmanden. En rejsefortælling fra Grønland", forlaget em, 2021.

Af Egil Hvid-Olsen

Jørgen bliver kaldt, er ikke helt let at være sammen med. Han og mange andre fra "Gammel Vardevej" hører til blandt de borgere, som har svært ved at passe ind i samfundet. Hvis Merz siger ja, må hun rejse med ham til Grønland for at besøge to lokaliteter, der var formende for hans barndom og ungdom: bygden Kapisillit i Godthåbsfjorden og den lille by Paamiut, der ligger et godt stykke længere mod syd. Desuden ved Merz, at hun kommer til at beskrive nogle sider af styrmanden, som er alt andet end flatterende. Alligevel ender hun med at sige ja.

Det er sin sag at skulle rejse med en mand, der tidligere har tjent virkelig mange penge på fiskeri, men som efter sit uheld med ryggen gik i hundene og hutlede sig gennem mange år som alkoholiker. En stor del af tiden var han hjemløs. Nu klarer han dagen og vejen på stærke smertestillende piller. Hukommelsen er ikke, hvad den har været, og humøret bevæger sig op og ned i ujævne bølger, fra det store selvforglemmende grin til en kvælende selvmedlidenhed. Noget af det særlige ved "Styrmanden" er, at Merz inddrager sig selv, idet hun også skriver, når hun bliver irriteret på Niels Jørgen. Merz' reaktioner siger naturligvis noget om hende selv og hendes grænser, men de viser desuden, at styrmanden kan være temmelig anstrengende selskab, især når han opgiver at holde humøret oppe og lader sig synke ned i en sukkende opgivenhed. Så er er det svært at være den gæst, der er taget med for at besøge hans familie, og som kun har få dage i Grønland til at samle stof til biografien.

Niels Jørgen Møller er pensioneret styrmand og tørlagt alkoholiker. Grundet en omfangsrig rygoperation bevæger han sig besværet rundt støttet til en rollator. Da han møder dokumentarist, forfatter, fotograf og konceptkunstner Eva Merz, som på det tidspunkt er i gang med at lave en bog om det særlige sociale boligbyggeri "Gammel Vardevej" i Esbjerg, beslutter han sig for, at hun skal skrive hans historie. Merz er skeptisk, for styrmanden, som Niels

Digte af Stine Michel

Slå op i Den smalle bog

Søg

DE SMALLE BØGER - Klik og se mere

- ▼ 2023 (45)
 - november (2)
 - Kunstnerens afhængighed af det gode selskab
 - Store musikalske fortællere
 - ▼ oktober (7)
 - Biografi om en grønlandsk antihelt
 - Den blotlagte sorg
 - Kampen for papilloternes udbredelse
 - Fosse, tid og evighed
 - Ungdomsbog: Miljøkrimi med underliggende samfundsk...
 - september (3)
 - august (3)
 - juli (2)
 - juni (6)
 - maj (7)
 - april (4)
 - marts (3)
 - februar (6)

Links til digitale tidsskrifter mm.

- The Lit Hub - The Best Of The Literary Internet
- The Public Domain Review

Det ender da også med at blive en helt særlig form for biografi. Merz kalder bogen for "en rejsefortælling", for selvom alt, hvad der fortælles, kredser om Niels Jørgen Møller, beskriver det Merz' oplevelser af både ham, hans familie og – ikke mindst – hendes oplevelser af og refleksioner over den grønlandske natur, kultur og samfundsproblemer. Styrmandens liv bliver den røde tråd, som de seneste cirka seks årtiers udvikling i Grønland flettes sammen med.

Velkommen i stuen!

Eva Merz kunne let have skrevet en egentlig biografi om Niels Jørgen Møller. Der er stof nok at tage fat i og udfolde. Men der er en mere direkte formidling i Merz' dokumentariske referat af hendes og styrmandens rejse. Som læser kommer man med ind i stuen hos Niels Jørgen Møllers familiemedlemmer, der gæstfrit åbner døren og lader Merz beskrive deres dagligdag, erindringer, glæder, sorger, bekymringer og tanker. Forfatteren nøjes ikke med at udlevere styrmanden. Hun redegør også for beslutninger, hun selv tager og kort efter fortryder. Her er intet filter. Det er som at være der selv, mens man læser Merz' anderledes biografi om Niels Jørgen Møller, den grønlandske antihelt.

Det, Merz og læseren får indsigt i, er en lykkelig barndom, der vender sig til sin modsætning, da Niels Jørgens far drukner og hans mor forsøger at drikke sig ud af sorgen. En hel søskendeflok lades i stikken. Alligevel formår Niels Jørgen at få styr på sin tilværelse, og han ender som familiefar og styrmand. Eller måske skal rækkefølgen være styrmand og familiefar, for han er oftere på havet end hjemme – og han tjener mange penge! Indtil han brækker ryggen.

Uovertruffen dokumentarisme

Niels Jørgens historie er desværre ikke enestående. Mange alkoholikere har haft et velfungerende familieliv, men en ulykke, en skilsmisse, et dødsfald eller noget andet gør, at de pludselig ikke længere kan magte tilværelsen. Nogle formår at kæmpe sig tilbage til et velfungerende liv efter at have været nede at bide i græsset. Andre tager varig skade af misbruget og det hårde liv. Ikke mange bliver der skrevet biografier om – medmindre de har været eller stadig er kendte, og i det tilfælde skriver man kun om dem, der har lagt misbruget på hylden og er vendt tilbage til et velfungerende liv. Niels Jørgen Møller har lagt misbruget på hylden, men hans liv er ikke velfungerende. Det er ikke mindst derfor, at hans historie er vigtig at fortælle. Men for at få en forståelse for hans livsforløb, må man også vide, hvad han er rundet af, og her er Merz' dokumentarisme uovertruffen. Ganske vist er bogen på forsiden kategoriseret som en roman, men det skyldes nok, at den samme rejse kan opleves på vidt forskellig måde, og at bogens indhold gengiver Eva Merz' subjektive oplevelse. Hun ønsker ikke at fremstå som objektiv, for det kan ingen være, og det er ikke mindst i erkendelsen heraf, at hendes dokumentarisme fungerer så godt, som det er tilfældet.

I en ramponeret speedbåd sejler styrmanden og Merz med Johan – en af Niels Jørgens mange slægtninge – fra Nuuk til Paamiut. I kraft af at Merz fortæller, hvad hun oplever og ikke skeler synderligt til, hvad læseren kunne tænkes at ønske sig indsigt i, bliver beskrivelsen meget nærværende. Både person- og naturbeskrivelserne er betagende. Vejret er dårligt og kulden bider, men frem kommer de.

I de efterfølgende dage præsenteres Merz for mange af styrmandens familiemedlemmer. Størstedelen har Niels Jørgen ikke set i en lang årrække. Selvom gensynsglæden er stor, falder alle hurtigt ind i en afslappet, hverdagsagtig tilstand, hvor alle – også styrmanden og Merz – kommer og går. På trods af sproglige udfordringer, formår Merz at få yderligere oplysninger om styrmanden og hans nærmeste familiemedlemmer. Derved berøres temaer, som Merz uddyber, så læseren får indsigt i bl.a. den danske grønlandspolitik gennem årene. Det

► januar (2)

► 2022 (71)

► 2021 (66)

► 2020 (57)

► 2019 (49)

► 2018 (43)

► 2017 (36)

► 2016 (34)

Den smalle bogs stofgrupper. "Lyrik", "Prosa" og "Essay" er originaltekster

- aforismer (1)
- antologi (4)
- biografi (3)
- boganmeldelse (191)
- bogpræsentation (1)
- børnebog (1)
- dagbøger (3)
- digtsamling (46)
- En litterær refleksion (11)
- essay (14)
- eventyr (8)
- fabler (5)
- faglitteratur (24)
- Galleri Den smalle bog (3)
- klassikerlæsning (39)
- Klassisk musikanmeldelse (12)
- kortroman (17)
- Kunstanmeldelse (12)
- kunstbog (18)
- lyrik (8)
- noveller (23)
- prosa (36)
- prosadigt (5)
- roman (67)
- tidsskriftnmeldelse (1)
- ungdomsbog (1)

Sidevisninger i alt

190,989

får dog ikke forfatteren til at vælge side mellem dem, der beskylder Danmark for at have været en kompromisløs og undertrykkende kolonimagt og dem, der mener, at grønlænderne aldrig vil kunne klare sig selv. Merz redegør for de massive samfundsproblemer, der præger landet, men hun har også øje for de steder, hvor en positiv udvikling er i gang.

Medrivende tomgang

Alt imens det ene besøg afløser det andet og fører til nye refleksioner, går dagene i Paamiut, og den tid, Niels Jørgen, Johan og Merz havde planlagt at blive der, overskrides, fordi vejret ikke tillader, at de sejler retur.

Noget af det mest fabelagtige ved bogen er, at man opslugt læser det ene kapitel efter det andet, inden man opdager, at der ikke sker en skid, men fra det øjeblik forplanter den frustration, der fylder rejseselskabet, sig til læseren.

Det er virkelig svært at beskrive ventetid og tomgang på en medrivende måde, men det lykkes ikke desto mindre i "Styrmanden".

Og de kommer da også videre! Rejsen fuldendes, og Eva Merz har fået stof med sig hjem til en meget anderledes, men virkelig vellykket rejsefortælling.

Indsendt af [Egil Hvid-Olsen](#)

Etiketter: [bogenmeldelse](#), [prosa](#), [roman](#)

Ingen kommentarer:

Send en kommentar

Skriv en kommentar

[Nyere indlæg](#)

[Start](#)

[Ældre indlæg](#)

Abonner på: [Kommentarer til indlægget \(Atom\)](#)